

Урок 2

07.09.22

Іван Нечуй-Левицький.

Життя й творчість

письменника як новий

імпульс української

літератури

Іван Левицький – се великий артист зору,
се колосальне, всеобіймаюче око тої України.

Іван Франко

Іван Нечуй-Левицький
(1838—1918)

**ВЕЛИКИЙ МАЙСТЕР
РЕАЛІСТИЧНОЇ ПРОЗИ ТА
УКРАЇНСЬКОГО ПЕЙЗАЖУ**

прозаїк

фольклорист

педагог

критик

драматург

рецензент

етнограф

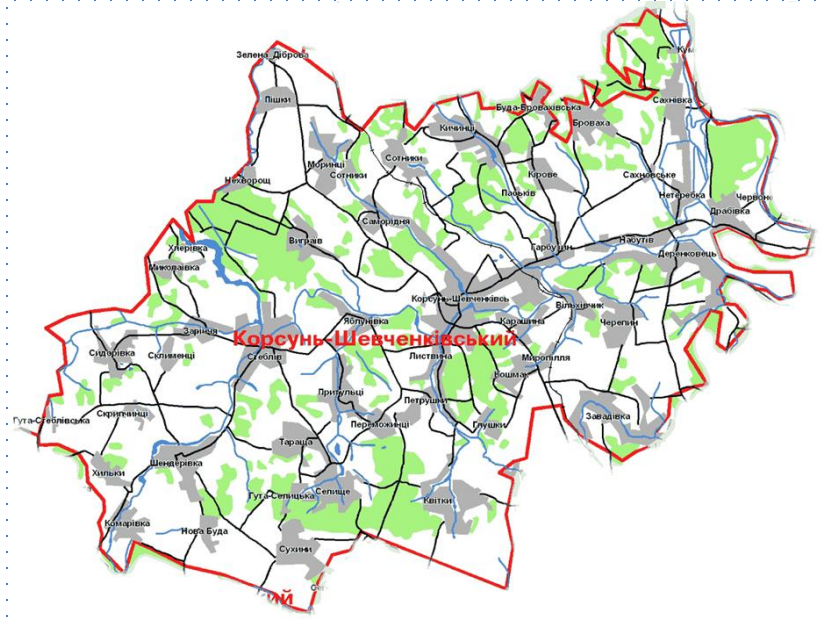
історик

мовознавець

перекладач Біблії

публіцист

Народився 25 листопада 1838 р. в містечку Стеблеві, нині — Корсунь-Шевченківський район, що на Черкащині.

Батько був освіченою людиною прогресивних поглядів, шанував козаччину й Шевченка, мав велику домашню книгозбірню й на власні кошти облаштував школу для селян.

Мати, Ганна Лук'янівна, була неписьменна, але чутливої душі. За роботою часто співала українські пісні, переповідала народні казки.

На сьомому році життя хлопця віддали в науку до дядька Євтропа, який учителював у духовному училищі при Богуславському монастирі. Там опанував латину, грецьку та церковнослов'янську мови. Попри сувору дисципліну, покарання й схоластичні методи викладання, Левицький мав добру успішність і після училища в чотирнадцятилітньому віці вступив до Київської духовної семінарії.

Іван Левицький під час
навчання в Київській
духовній академії
(1861—1865)

Завершивши навчання,
Іван Левицький рік хворів, а
потім деякий час працював у
Богуславському духовному
училищі викладачем
церковнослов'янської мови,
арифметики та географії.
1861 року вступає до Київської
духовної академії. Займається
самоосвітою: вивчає французьку
й німецьку мови, багато читає.

По закінченні академії Іван Левицький заручився з Надійкою Сольською, сестрою свого однокласника. Та її рід мав графську корону, тому до вінчання не дійшло. Так і прожив однолюб самітником.

1865 року здобуває звання магістра, однак від духовної кар'єри відмовляється й викладає російську мову та літературу, історію та географію в Полтавській духовній семінарії (1865–1866), у гімназіях Калуша (1866–1867) та Седлеця (1867–1872).

Із 1873 року Іван Левицький працює в Кишинівській чоловічій гімназії викладачем російської словесності, де очолює гурток прогресивно налаштованих учителів, які на таємних зібраннях обговорювали гострі національні та соціальні проблеми. У той час письменник, який пропагував у Кишиневі українську літературу, потрапив під таємний нагляд жандармерії. У департаменті поліції мав репутацію «хохломана», діяльність якого «небезпечна для держави».

Захоплювався театром, музикою Миколи Лисенка, Людвіга ван Бетховена та живописом, добре грав на роялі, писав картини, одна з яких зберігається в музеї Стеблева.

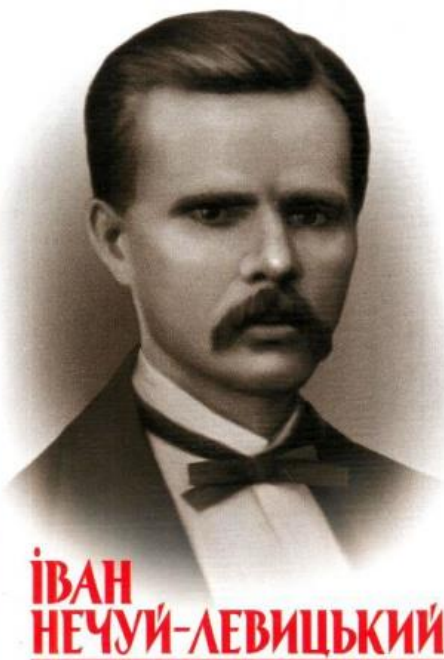

Надгробок Івана Нечуя-Левицького з неправильно зазначеною датою смерті на Байковому кладовищі в Києві

Іван Нечуй-Левицький помер у 1918 р. у будинку для пристарілих. Похований на Байковому цвинтарі в Києві.

Псевдонімом письменник обрав прізвище козацького полковника, героя «Думи про Нечуя», яку дуже любив. Уперше ним підписав повість «Дві московки», яка вийшла 1868 року.

**ІВАН
НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ**

• ВИБРАНІ ТВОРИ •

Псевдоніми:

- Іван Нечуй;
- Іван Баштовий;
- Г.Гетьманець;
- О.Криницький.

Іван Нечуй-Левицький часто згадував, за яких умов вирішив стати українським письменником.

Професори Київської духовної академії, де він учився, не визнавали української мови й літератури.

Один із них навіть висловився на лекції: «В інтересах держави добре було б спалити українську літературу». Це й підштовхнуло взятися за перо.

Почавши писати свої повісті в той час, коли була заборонена українська література, я нікому не говорив про це: об тім не знали навіть ті товариші, що жили зо мною на одній квартирі, не знав батько, хоч ще до його смерті вже були надруковані ... перші мої повісті.

І.С.Левицький «Автобіографія»

Після виходу оповідань «Не можна бабі Парасці вдержатися на селі» та «Благословіть бабі Палажці скоропостижно вмерти» до письменника приходила одна баба зі Стеблева позиватися: «Нащо, паничу, ви мене в книжці описали? Тепер мені проходу на вулиці не дають».

У творчому доробку письменника виділяється кілька тематичних груп:

- селянське життя від часів панщини до кінця ХІХ ст. (повісті «Микола Джеря», «Кайдашева сім'я», «Бурлачка», оповідання «Баба Параска і баба Палажка»);
- життя міщанства (комедії «На Кожум'яках», «Голодному й опеньки – м'ясо», повісті та романи «Причепка», «Хмари», «Київські прохачі»);
- життя духовенства (романи «Старосвітські батюшки та матушки», «Поміж ворогами», «Причепка», «Хмари»);
- життя інтелігенції, панства, чиновництва, письменника (повісті і романи «Хмари», «Над Чорним морем», «Навіжена», «Неоднаковими стежками», оповідання «Дивовижний похорон», «Вольне кохання», «Без пуття»);

- життя польської шляхти та полонізованої української середньої верстви («Причепа», «Живцем поховані»);
- історичні твори (п'єси «Маруся Богуславка», «У диму та в полум'ї», повісті «Гетьман Виговський», «Князь Єремія Вишневецький»);
- нариси, оповідання для дітей, казки («Два брати», «Скривджені й нескривджені»).

Це цікаво!

Улюблене картина –
«Українська ніч» А.Куїнджі.

Це цікаво!

Улюблене мелодія –
«Appassionata» Л. ван Бетховена.

Це цікаво!

Улюблені місця відпочинку—
скеля Нечуя на березі р.Росі в с.Стеблеві,
Володимирська гірка в Києві.

Це цікаво!

Культ пунктуальності.

Щодня за будь-якої погоди рівно о третій виходив зі своєї квартири та йшов гуляти одним маршрутом: спочатку на Фундуклеївську вулицю (нинішня вулиця Богдана Хмельницького), поволі піднімався до Театрального майдану, потім повертав праворуч на Володимирську, доходив до фунікулера, далі йшов на Володимирську гірку. Там сидів, милувався Дніпром, думав свої думи аж до шостої години, а тоді спускався вниз на Хрещатик і завжди під парасолькою повертався додому. Вечеряв і рівно о десятій лягав спати.

Це цікаво!

- ❖ Не вживав спиртного.
- ❖ Не любив суперечок: хворів по два тижні після того, як доводилося з кимось посваритися.
- ❖ Стосовно правопису мав категоричну позицію - писати треба так, як чуєш звуки. Не терпів літеру «ї», писав не «їх», а «йих»

Це цікаво!

- ✓ Журнали складав, аби прочитати весь комплект наприкінці року і потім переказувати всім старі новини з тих журналів.
- ✓ Одним із дивних захоплень Левицького було полювання на мишей. Нерідко під час посиденьок з друзями він підстрибував на стільці з криком "Є!" у відповідь на звуки мишоловки.

Те око обхапує не маси, не загальні контури, а одиниці, зате обхапує їх із незрівнянною бистротою і точністю, вміє підхопити відразу їх характерні риси і передати їх нам із тою випуклістю і свіжістю красок, у якій бачить їх сам.

І.Франко

Відео до уроку:

<https://cutt.ly/oZX6jLp>

Велич особистості. Іван Нечуй-Левицький

Домашнє завдання:

- за підручником повторити біографію письменника (стор. 27-31);
- знайти цікаві факти з життя митця;
- перевірити знання біографії за допомогою тесту за посиланням <https://cutt.ly/YXeIMJu>
- прочитати повість «Кайдашева сім'я».